

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2018-4-39 (Ortak Girişim)
Karar Sayısı : 18-27/445-215
Karar Tarihi : 08.08.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Mehmet AYAN, Ahmet ALGAN,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Şükran KODALAK

B. RAPORTÖRLER: Fatma ATAÇ, Damla YAZ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

BULUNAN :- The Boeing Company
Temsilcileri: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Burcu CAN,
Av. Baran BAŞ, Av. Salih Mert SEYRAN,
Av. Zeynep Gizem TAHİROĞULLARI
Çitlenbik Sok. No:12 Yıldız Mah. Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** The Boeing Company ile Safran Power Units USA, LLC arasında ortak girişim kurulması işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 17.07.2018 tarih ve 5195 sayı ile giren ve en son 31.07.2018 tarih ve 5477 sayı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 02.08.2018 tarih ve 2018-4-39/Öİ sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; dosya konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

G.1.1. The Boeing Company (BOEING)

- (4) BOEING ticari jet uçakları ile birlikte savunma, uzay ve güvenlik sistemlerinin tasarımı, üretimi ve pazarlaması alanında faaliyet göstermekte olup aynı zamanda havacılık-uzay endüstrisi için satış sonrası hizmetler sağlamaktadır. BOEING tarafından sunulan ürünler ve özel hizmetler; ticari ve askeri uçaklar, uydular, silahlar, elektronik sistemler ve savunma sistemleri, fırlatma sistemleri, gelişmiş bilgi ve iletişim sistemleri ve performans bazlı lojistik sistemleri ile eğitimleri kapsamaktadır.
- (5) BOEING, üç iş kolu altında yapılandırılmıştır. Bunlar; "Boeing Ticari Uçaklar", "Boeing Savunma, Uzay ve Güvenlik" ve "Boeing Küresel Hizmetler"dir. Söz konusu iş kolları, BOEING bünyesinde yer alan ve küresel ölçekte finansman çözümleri sunan Boeing Capital Corporation ve dünya genelinde BOEING'e hizmet sunan Boeing Shared Services Group ile desteklenmektedir.
- (6) BOEING, Türkiye'de ağırlıklı olarak ticari uçak (yedek parça, eğitim, navigasyonel) savunma, uzay, güvenlik ürünleri ve hizmetleri alanlarında faaliyet göstermektedir.

G.1.2. Safran Power Units USA, LLC

- (7) Safran Power Units USA, LLC tamamı Safran S.A.'ya (SAFRAN) ait olan Safran USA Inc.'in %100'üne sahip olduğu iştirakidir. SAFRAN, halka açık bir anonim şirket olup hisseleri Paris Borsasında işlem görmektedir. SAFRAN, dünya çapında havacılık-uzay itki sistemleri ve ekipmanı, uçak ekipmanı ve savunma alanlarında faaliyet göstermektedir. Havacılık-uzay itki sistemleri kapsamında uçak motorları, helikopter türbin motorları ve uzay motorları üretmekte, havacılık-uzay ekipmanı faaliyetleri kapsamında ise iniş sistemleri, tekerlekler ve frenler, naseller, güç gönderi sistemleri, elektrik sistemleri ve tel sistemleri sağlamaktadır. SAFRAN ayrıca, Zodiac Aerospace S.A.'nın devralınmasının ardından, ticari, bölgesel ve iş amaçlı kullanılan uçaklar ile helikopterler için yerleşik (*on-board*) sistemler ve uçaklardaki konfor ve refahı artırmaya yönelik çözümler ile birlikte uçak performanslarını ve uçuş güvenliğini artırıcı ileri teknoloji sistemlerde de faaliyet göstermektedir.
- (8) SAFRAN, Türkiye'de havacılık-uzay itki sistemleri, hava taşıtları ekipmanı, hava taşıtları iç ekipmanı ve savunma sektörlerinde faaldir. SAFRAN'ın, Türkiye'deki iştirakleri; Safran Aircraft Engines, Safran Electronics & Defense, Safran Helicopter Engines, Safran Landing Systems, Safran Necelles ve Zodiac'tır.

G.1.3. Ortak Girişim

- (9) Ortak girişim, bütün standart ekonomi sınıfı konfigürasyonunda yapısal kapasitesi 50 veya daha fazla koltuk alabilecek şekilde ayarlanabilen her türlü uçaklarda (yolcu, taşıma, askeri, türev fark etmeksizin);
- Orijinal üretim donanımları olarak kullanılmak üzere yardımcı güç birimleri (*Auxiliary Power Units- kısaca APU Sistemleri*) ile bileşenlerinin tasarımı, geliştirilmesi, üretilmesi, birleştirilmesi, test edilmesi, tasdik edilmesi, pazarlanması, satışı, dağıtımı ve
  - Bu kapsamdaki uçaklarda kullanılan veya kullanılacak olan APU sistemleri için hava aracı bakım, tamir ve yeniden güncelleme (*Aircraft Maintenance, Repair, Overhaul-kısaca MRO*) hizmetleri ve ilgili yedek parçaların sağlanması ile müşteri desteği ve hizmetlerinin sağlanması alanlarında

faaliyet gösterecektir.

- (10) Ortak girişim öncelikle BOEING'in Yeni Orta-Ölçekli Uçak (*BOEING New Mid-Market Airplane-NMA*) ve 737 MAX platformları için APU sistemleri geliştirecektir. Ortak girişimin gelecekte üçüncü kişiler tarafından üretilen uçaklar dâhil olmak üzere, bildirilen işlem kapsamında yer alan diğer uçaklar için de APU Sistemleri geliştirmesi mümkündür.
- (11) Bildirim Formunda MRO hizmetleri ve yedek parçalarından elde edilecek gelirlerin çoğunun üçüncü kişilerden sağlanacağı ve yapılan projeksiyona göre 2060 yılına kadar ortak girişimin üçüncü kişilere sağlayacağı MRO hizmetleri ve yedek parça satışlarının toplam gelirlerinin %88'ini oluşturacağı ifade edilmektedir. Ayrıca ortak girişimin ilk APU ünitesi satışını takip eden 10 yıl içerisinde (2025-2035 arası) üçüncü kişilere yapacağı satışların toplam gelirinin %48'ini (BOEING'e yapacağı APU ünitelerinin satışları toplam gelirinin %34'ü ve Aviall'e yapacağı yedek parça satışları toplam gelirinin %18'i) teşkil edeceği öngörülmektedir.

G.2. İlgili Pazar

- (12) Ticari uçaklarda APU sistemi, uçağın kuyruk bölümünde yer alan ve bir uçağın karadan destek almaksızın bağımsız olarak çalışmasına imkân veren küçük bir gaz türbini

motorudur. APU sistemleri genel olarak sağlayıcıya özgü ekipman (*supplier furnished equipment- SFE*) standardı olarak satılmaktadır.

- (13) Kurul'un 27.09.2017 tarih ve 17-30/486-210 sayılı *Safran/Zodiac* kararında işlem 'MRO hizmetleri ve yedek parçalar' etkilenen pazarı çerçevesinde değerlendirilmiştir. SAFRAN, işlem kapsamında bildirilen uçak tipleri için APU sistemi sağlamamaktadır. BOEING'in APU sistemlerinin tedariki alanında faaliyeti yoktur. Dolayısıyla, BOEING ve de SAFRAN'ın ortak girişim ile örtüşen faaliyeti bulunmamaktadır.
- (14) Ortak girişim büyük hava taşıtlarına yönelik APU sistemleri sağlayacaktır. BOEING ise büyük ticari hava taşıtı platformu sağlayıcısıdır. Dolayısıyla ortak girişim ve BOEING'in faaliyetleri arasındaki dikey nitelikli bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte inceleme konusu işlemin alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabetçi endişe yaratmayacağından hareketle ilgili ürün pazarı tanımı yapılmamıştır. Dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar tanımına gidilmesine de gerek görülmemiştir.

G.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

- (15) Bildirim konusu işlem ile BOEING ve SAFRAN'ın %50'şer hisseye sahip olacağı tam işlevsel bir ortak girişim kurulacaktır. 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. Maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde, bir ortak girişimin 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında bir devralma olarak değerlendirilebilmesi için "ortak kontrol" ve "tam işlevsellik (bağımsız iktisadi varlık)" koşullarını taşıması gerekmektedir.
- (16) Taraflar arasında 31.05.2018 tarihinde imzalanan Katkı Anlaşması ve A&R LLC Anlaşması uyarınca SAFRAN yaklaşık (.....) ABD Doları nakit katkısında bulunacak ve SAFRAN ile iştirakleri ortak girişim ve BOEING'e bazı fikri mülkiyet hakları için münhasır olmayan lisanslar tevdi edilmesi de dâhil olmak üzere bazı yükümlülükler yüklenecektir. Öte yandan BOEING de ortak girişime yaklaşık (.....) ABD Doları nakit katkısında bulunacak ve bazı fikri mülkiyet hakları için münhasır olmayan lisanslar tevdi edecektir. BOEING ayrıca, BOEING'in belirli teknik özelliklerine uygun olması halinde geçerli olacak şekilde, işlem kapsamında bildirilen iki uçak platformu için ortak girişimin tasarlayacağı ve üreteceği APU sistemlerini satın almak üzere taahhütte bulunacaktır.
- (17) Dosya içeriği bilgilerden; tarafların yönetim kurulunda eşit temsil yetkileri olduğu ve stratejik kararların her iki tarafın da onayına tabi olduğu anlaşıldığından kurulması planlanan ortak girişim şirketinin BOEING ve SAFRAN tarafından ortak kontrol edileceği anlaşılmaktadır.
- (18) "Bağımsız bir iktisadi varlık niteliği taşıma" kriteri ile kurulacak olan ortak girişimin kurucularından bağımsız olarak ilgili pazarda faaliyetlerini kalıcı olarak sürdürebilen ayrı bir teşebbüs olarak tanımlanıp tanımlanamayacağını tespit etmek amaçlanmaktadır. Dosya içeriğinde yer alan bilgiler çerçevesinde kurulacak olan ortak girişim şirketinin pazarda bağımsız olarak faaliyet göstermek için yeterli kaynaklara (kendi yönetimi ve çalışanları, fikri mülkiyet hakları, üretim tesisleri, üretim araçları, ofis yerleşkesi) sahip olacağı, kendisine ait geliştirme, üretim, pazarlama ve satış kapasitesi olacağı ve ana şirketlerden bağımsız olarak pazarda aktif ve kalıcı bir şekilde faaliyet göstereceği, ayrıca belirsiz bir süre için kurulduğu, bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirebilecek nitelikte olacağı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, işlem sonrasında kurulacak olan ortak girişim şirketinin bağımsız bir iktisadi varlık niteliği taşıyacağı kanaatine varılmıştır.
- (19) Yukarıda yer verilen bilgilerden dosya konusu işlemin, bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişim kurulması niteliğini taşıdığı

anlaşıldığından, söz konusu işlem 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi çerçevesinde bir devralma işlemidir. Dosya içeriğinden, işlem taraflarının 2017 yılı cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde öngörülen ciro eşiklerini aştığı anlaşıldığından, bildirim konu işlem izne tabidir.

- (20) SAFRAN ve BOEING'in faaliyet alanları göz önüne alındığında; yapısal kapasitesi 50'den daha fazla koltuk alabilecek uçaklara yönelik APU sistemleri segmentinde tarafların faaliyetleri arasında ya da taraflarla ortak girişimin faaliyetleri arasında yatay örtüşme bulunmadığı anlaşılmaktadır.
- (21) BOEING ve SAFRAN'ın ortak girişimin faaliyet göstereceği yapısal kapasitesi 50'den fazla koltuk alabilen büyük uçak APU sistemleri için MRO hizmetleri ya da yedek parça alanlarında faaliyetinin olmadığı da dikkate alındığında, herhangi bir yatay örtüşmenin olmadığı görülmektedir.
- (22) SAFRAN, ortak girişimin mevcut ya da muhtemel müşterisi olmadığı için ortak girişim ve SAFRAN arasında dikey bir ilişki de bulunmamaktadır. Bununla birlikte BOEING'in büyük ticari hava taşıtı platformu sağlayıcısı olarak ortak girişimin alt pazarında faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.
- (23) Büyük ticari hava taşıtlarına yönelik APU sistemlerinin tedarikinde rekabet hem BOEING hem de Airbus'a mevcut platformları sağlayan Honeywell ve UTC ile birlikte her bir platform temelinde ortaya çıkmaktadır. Hâlihazırda mevcut sipariş ile büyük ticari hava taşıtı sunan birkaç başka sağlayıcı bulunmaktadır; Çinli üretici COMAC ve Rus üretici Irkut, Honeywell'in APU Sistemi sağladığı orta gövdeli uçaklar geliştirmektedir. Honeywell ve UTC kendi platformlarını ve bu platformlara yönelik MRO hizmetlerini sağlamaya devam edeceklerdir. Bildirim Formuna göre, ortak girişim 737 MAX ve NMA platformları için MRO hizmetleri sunmaya başladığında bunun mevcut siparişler ile en az (.....) adet büyük ticari hava taşıtının (.....) veya bütün aktif platformların %(.....)'sinden azını yansıtacağı beklenmektedir.
- (24) Dosya içeriği bilgilerden; büyük ticari hava taşıtlarının tedarikinde BOEING'in pazar payının yüksek olduğu, ancak BOEING'in sağladığı taşıtlar için APU sistemlerinin tamamını ortak girişimden alması halinde dahi pazarda Airbus gibi büyük bir firmanın yanında Comac ve Irkut gibi yeni firmaların da bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak BOEING tarafından gelecekte piyasaya sürülecek olan yeni uçak platformlarına APU sistemleri sağlanmasına ilişkin ortak girişimin bir öncelik hakkı bulursa da münhasırlık söz konusu değildir. Dolayısıyla gelecek platformların temin edilmesi alanı rekabete açıktır.
- (25) Öte yandan Honeywell'in büyük ticari hava taşıtlarına yönelik APU sistemlerinin tedarikinde %(.....) civarında pazar payına sahip olduğu ve son on yılda yeni büyük ticari hava taşıtı platformlarının tedarikine ilişkin birçok sözleşme yaptığı dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Honeywell hâlihazırda Boeing 737 MAX platformu için APU sistemleri sağlamaktadır ve Aralık 2026 yılına kadar da bu ürünleri sağlamaya devam edecektir. Yukarıda yer alan bilgiler çerçevesinde, mevcut sözleşmeler nedeniyle pazarda önemli ölçüde güce sahip rakiplerin varlığı dikkate alındığında bildirim konu ortak girişimin rekabetçi endişe doğurmayacağı anlaşılmıştır.
- (26) Sonuç olarak bildirim konu işlem ile herhangi bir pazarda hâkim durum yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (27) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.